CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)

ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1999

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- [x] Coloured covers / Couverture de couleur
- [x] Covers damaged / Couverture endommagée
- [ ] Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- [ ] Cover title missing / Le titre de couverture manque
- [ ] Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- [ ] Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- [ ] Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- [ ] Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- [ ] Only edition available / Seule édition disponible
- [ ] Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- [ ] Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- [ ] Additional comments / Commentaires supplémentaires:

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- [ ] Coloured pages / Pages de couleur
- [x] Pages damaged / Pages endommagées
- [ ] Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- [x] Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- [ ] Pages detached / Pages détachées
- [x] Showthrough / Transparence
- [x] Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- [ ] Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- [ ] Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- [ ] Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below / Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10x		14x		18x		22x		26x		30x
	12x		16x		20x		24x		28x	32x

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

Ukrainian National Federation library
Toronto

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol → (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▽ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Ukrainian National Federation library
Toronto

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole → signifie "A SUIVRE", le symbole ▽ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

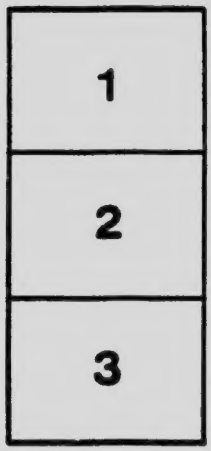

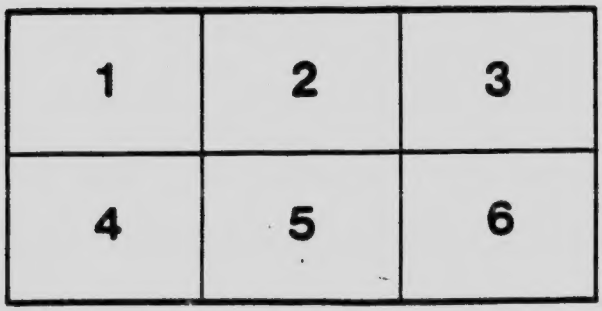

Книжочка 2. Ціна 20ц.

МОНОЛЬОҐИ

1945. 31/10

О Світелницкій

Книжочка 2. Ціна 20 цнт.

Найновійші

МОНОЛЬОҐИ

ЗМІСТ:

МОШКО ПЯВКЕС 3
КЛОПОТИ СЕМЕНА 7
ІЦИК КВАРҐЕЛЬДУФТ 12
ЛИХА ЖІНКА 16
ВЛАСНА ХАТА (Прольоґ) 21

НАКЛАДОМ РУСЬКОЇ КНИГАРНІ
850 Main Street. Winnipeg, Man.
З ДРУКАРНІ »КАНАД. ФАРМЕРА.«
120 King Street. Winnipeg, Man.

Мошко Пявкес.

Що таке, в кожда книжка є історіє цікаве, як хто спить собі на лаве, — кому в писок влїзло ложка, кому цурес було бридке, кого пес вкусьло в лидке, хто куляве собі трохі — кого гризло вош й блохи, хто на писок трошкі ссохло, хто вродилось, а хто здохло, а за Мошка анї трошка.

А моя історія ладна, що на пся'на шкіра жадна — її не спишеш, нї на дошка.

То я буду сам писати, все до чиста розказати. А хто собі прочитає, той потїхи добре має й потїхи й наукі, що жидівські мої рукі, знають до ре шахрувати.

Ну будемо починати:

Мій тате, ай мій тате. Сліпе троха й горбате, оно собі солодиве, й каправе й паршиве, пайс по пояс, струб на лобі, розум то як шляк в хоробі, в халат мае самі лати, дуже мудре мое тати!

Воно на коршмі собі сиділо, воно горівке з бочкі цідило, тютюн досипляло, керосине доливало, щоби то ґоям смаковало. То вони, як собі пили, то по губах себе били и до суду позивали; ь тати гроші позичали, ко» шини заставляли, куркес, качкес даровали, часом и руки цілували й казали: куме, свате, зі сьвічкою тра шукати таке злодій, як наш жид.

Воно правда, а си ґіт!

Мое мами, ой нівроку йому кольки було в боку, йому кашель влізло в груди. Від великої простуди воно десять дітий мало, й на двое ще чекало, тілько здохло небожатке.

Мое бідне, рідне матке! Як я собі народило, то мене всї страх любило, пес до мого лізло миські, кіт драпало з лабем пискі, куркі з дзьобом по лоб дзьобне, гускі также за карк скобне, я на то нічо не дбаю, куґель з чосник заїдаю, маю цицес й патинкі, з заду висить все хустинкі, трохі жовте й смердяче, мое маме вічно плаче, від радости, повідае: "най на цілий сьвіт шукае, то таке псякров не мае як Мойшунцьо, добрі люди, то раз злодій собі буде!"

Як кілька літ скінчило, то до хайдер я ходило, алефбайл собі учило, бельфер уха все крутило, з грубе прутом на зад било й так розум з задне тіло, розум файний і фальшивий, лізло в мое лоб паршивий.

Як я мало десять літ, то я було йінґел ґіт, я вже гиндель начинало, з булкем, з тютюном гиндлювало, я вже кепел добре мало.

Мале хлопці оно крало, в маме яйкес й чіснок, все до мене приносили, й еще барз файн просили: "Мойше, ти со гут жидок!" Ну й я все забирало й до цента-цент ховало й співало лахтририбум!

Тілько раз ся не удало. Був в селї старий Наум, воно було страх зухвале, всю громаду бунтовало, й раз хлопець свій спитало, з відки оно тютюн взяло? А потому в свої рукі мене взяло на дорозї й під хату пр ело, положило на порозї, й всипало двайцять букі, ш аж смрід страшне було, кричить: "маеш песїй сину!" а я думаю, що згину, в мене серце страх омлїло, задне тїло страх болїло, так за правду все терпить, від маленькости вже жид!

А у війта коло хати, пес мусїло все стояти, й брехати з цїлий писк, малї гої все то знали, "гузя Брисько"! все кричали, а пес варкне: гав, гав, гав; я втїкаю, я бою ся, з цїле тїло я трясу ся. От й другий жида зиск.

Бодай всї пси дїдько взяв! Воно все таке бридкі, воно бреше, як на збиткі, й кусае в зад й лидкі, що робити на той сьвіт? Як ту жити, ну скажіть!

Хлопцї, хоть й шанували, то за пайси потягали, кождий хлоп, розбійник, страх, раз одно, як ся сказало, з свин сьний хвост мене набило, по пащецї й зубах. Ну, а хазер, тфу, публїка, ганьба для жидів велика, зараз кождий скаже так: „татеран"тобі паршивий, ти не жид уже правдивий, ти холера, ти трефняк! Страх нещастя з тим було!

Ну, я все якось росло!

Я вставало скоро сьвіт, й на бублїю читало, й за друге книжке дбало, бо так робить кождий жид, він не буде три дни їсти, нї спочити нї присїсти, но він дїти все учить, бо жид знае, що наука, що без неї жити штука, що без неї ти слїпий, й жид, хоть він й пархатий, знае книжку шанувати.

Ну, а ви?Весь сьвіт сьміє ся, що на Руси так веде ся, що Іван все дурний! чи не так, самі скажіть?

Ну, хто ліпший, ви, чи жид?

Потім каже моє тате, час й гандель починати, з кости, шерсть, щетина, шмати, ну й гандель я начав, й мішок на плечі взяв, мале палкі взяв я в жменю, й в дві шусткі й кишеню, й пішов я на село, страх, як ґої ся сьміяли, страх, як пси гав брехали, оно мені поведло, бо нівроку, я до року трийцять долярів заробив.

Щоби я так здоровий жив, я мав вже тринайцять літ. У вас каже ся: "дитина", хоче їсти що година, а у нас не той звичай, хоть дитина, най працює, бо по труді хліб смакує.

От так робить кождий жид.

Клопоти Семена.

(Діальоґ).

СЕМЕН: (входить на сцену, трохи підпитий, оглядаєсь округ себе й говорить):

СЕМЕН: От, добре, що старої нема дома, а то би сейчас біда була. Зле, гей той каже — з жінкою, зле й без жінки. Ну, та й недивниця, що я оженив ся з лихою жінкою, коли вже й Адам нічого з своєю Євою не порадив, хотяй мав куда утікати перед нею, бо моя стара, гей той каже, як причепить ся мов ріпак до кожуха, то й нікуди дітись.

Вже то така й бабяча примха, гей той каже. Що не захоче, то й мусить бути. От хоть би й возьмім моєї жінки прапрабабку, небішку Єву, царство її небесне, гей той каже. Захотілось її квасниць, бо гей той каже, ще щеплених яблок не було тоді, так й мусіла їсти й ще Адама в клопіт звела. Так й з моєю старою нераз буває.

Ге, як кажете! Не всї жінки однакові? Та воно, нїби не знаю, як на то сказати. Кажуть, що деяка жінка як ангел буває, а моя, бачте, гей той каже, діяволом підшита. (Надслухує): Ох, біда менї, де ту тепер дїтись! (Лїзе під лаву): От влїзу під лаву, а ви не говоріть, щосьте мене бачили.

КСЕНЬКА: (жінка Семена, зза сцени). Семене, Семене?! А що оглух, чи що? Певно знова до коршми поліз? (входить). Ну, й подивіть ся люди добрі на мого ґосподаря. В поли робота, я вже й рук своїх не чую з працї, а він висиджуєсь в коршмі цїлими днями! Ой, йой, йой! Головонькож ти моя бідна (до публики). А думаєте, що буде лїпше? Та де там?! От й знов біда видумала якісь припинації. Кажуть, що тепер хлопи в своїх хрещених хатах могуть тримати припінацію. Мало кари Божої!... Та де таке водилось давно?! Агій, на вас, вченики! Бо то десь по ґазетах вичитати, що з новим роком вже хлопи будуть шинковали, а мому старому набило ся в голову, то анї руш не посидить дома, но лазить цїлими днями за тою припінацією! Ой, йой! Аж морозить мене зі злости. Та я чесна ґосподиня, чесного роду, шинкаркою малаб бути? А, недочекане твоє, старий кострубе! Я тобі дам припінацію, що й за рік не витверезиш ся!

Анї на крок не пущу з хати тепер! Привяжу на увязи як собаку, їсти не дам, а то буде знати, як ґаздівства пильнувати, а не припінації якоїсь. Від нинї, анї на крок з хати не пущу, о, почекайже небоже!... І кажете добре буде на світї тепер? Та де там добре! Я не знаю з гори, що зле. І то дивно, для чого зле. Давнїйше, правда, пили люди, не було читалень, не було школи, то й нарід темний був. А тепер й школи суть, й читальнї закладають, отже зле не повинно бути.

Тримає Іцко коршму, най тримає, най сам зі своєю

Суркою пе ту смердюху, а не ти хлопе. Щоби то всї жінки мали мій розум, го! го!... Сама не пійду й старого не пущу до коршми, най сидить дома, най пильнує ґаздівства.

Але щож: як зачали ридактори писати за тоту якусь, чортівську — дух сьвятий при нас хрещених, припінацію, тай хоть би й мій старий взяв та зворохобив ся. Заложу — каже — у себе в хатї припінацію, час вже ,каже Іцкови пійти на пенсію. Та на яку мару, кажу, тобі припінації?! Я й сяк й так розговорюю, анї руш; а тепер до того ще й розволочив ся й починає розпивати ся. О, почекайже небоже, вернеш ти менї до дому, дам я тобі припінацію! А щоби то було, як би так, хрань Господи, сам став шинкарем. Та все, вибачте за слово, був би пяний як безрога, як темна ніч!

А нинї, от кілько змарнував часу, а я сама гірко працюю, що й своїх рук не чую. І де він так довго бавить ся? Почекайже небоже, дам я тобі припінацію, дам я тобі коцюбою печатку на твоє подане, навіть до війта не пійдеш. (За сменою чути крик курки).А там що такого? певно вже яструб вхопив курку. Головкож ти моя бідна! (вибігає; за сценою) А гушана; а гуш! гуш, гай-на!...

СЕМЕН (визирає зпід лави): А що, вже нема моеї старої? (Вилазить з під лави). Славаж тобі Господи, що вже вийшла з хати (хапаєсь за боки). Ай, аж боки мене зболїли, так довго лежати під лавою, а то колиб не яструб — дай Бог йому здоровлє, то й до судного дня прийшло ся би лежати під лавою, а тут й зголоднїв чоловік, бо, бачте, гей той каже, нащо ще з дому вийшов на село.

А що, люди добрі, вже знаєте мою стару Хаврону! От, то вам, гей той каже, — зїленько. Ой,, йой! Не знаю, чи витрималисьте би з нею, а тут вже чоловік, фалабу

двайцять років проживає, та, гей той каже, мучить ся з нею! (До публики): Ви сьміетесь з мене, а то нема сьміху, мені часами й на плач збирає ся. От, хоть би й з тою велебною, гей той каже — припінацією, що то по ґазетах пишуть, тай ніби й моя стара вам згадувала.

Бо то ніби тоті ридактори, гей той каже, — що друкують ґазету, то страх учені люди! То щось такого, гей ворожбити. Де хто бив ся, й з ким, чи буде війна ,кілько хто має довгу, хто уродив ся, гей той каже, хто умер, вони все то знають й нам друкують. Так рік в сусідськім селї Хрунівцях, то ще громада не знала, що війт їх, гей той каже — хрунь, та, обікрав громадську касу, а вони тото вже сейчас й надрукували! аякже!...

Так хоть би й за тоті припінації, ніхто би й не знав був, щоби не тоті, гей той каже, ридактори! Хто би бувало думав був о тім, щоби наш християнин, гей той каже — міг так само, як жид паршивий, тримати у себе припінацію. А добра то річ, гей той каже — чи хрестини, чи поминки, чи весїле, чи то в празник, позїздять ся гості, й своя вже вигода є в хатї, та не треба іти до коршми кланятись, та просити на борг горівки, такого парха пейсатого! Але, моя стара, як ви самі чули добрі люди, не дасть собі й витолкувати, що то за вигода добра?! Звичайно, гей той каже — у баби довгий волос, а короткий розум!

А що менї треба було написати якесь там подане на ту припінацію, тож й знає стара, що сам не напишу! Пійшов я до начальника, ніби до нашого війта й писаря, щоби менї зробили тото подане, тай прибили, гей то каже — печатку! Самі знаєте, ніхто нікому не винен панщини, вигодили менї війт, тай й менї треба якось по людськи посту пати. Пійшлисьмо до Іцка, й запилисьмо могорич, заки своя вигода буде в хатї, гей той каже. А ту стара вже й

сварить ся, що розпиваюсь. Зрештою, на що вам казати, самі чулисьте. (Ксенька входить на сцену, Семен з переляку цофаєсь в кут, наміряючи знова лїзти під лаву).

КСЕНЬКА: Ти вже ту, шинкарю?! То робота дома й в поли дожидаєсь ґосподаря, а ти волочиш ся по коршмах, розпиваєш ся, марнуєш працю, — мою кервавицю?!

СЕМЕН: Дай спокій стара, та чого чіпила ся мене, дай собі витолкувати...

КСЕНЬКА: (Бере за мітлу, й бє Семена): **А маєш тобі спокій! на маєш тобі печатку на твою припінацію! а маєш, а маєш!...** (Семен тимчасом поволи посуваєсь близше дверий й утїкає за сцену). **Ото вам біда напосїлась мене на старість. Старець, а ще дуріє. О, буду я тебе тепер инакше розуму учити!... Чекайтеж, певно знова полїзе до коршми. Але пійду но я за ним сейчас, за лоб приведу сюди, привяжу як собаку, їсти не дам, тодї буде знав, як шанувати свою жінку, й як пильнувати ґаздівства, а не припінації якоїсь. Я йому ту сейчас випишу концесію на припінацію, та прибю печатку!** (Виходить).

Іцик кварґельдуфт.

(Входить жид сьміючись).

Ха, ха, ха, ну може я не маю чого сьміяти ся, я потребую сьміятись з дурні люди, я пан на свої хати, то я можу ся сьміяти. Бо я видів таке дурний жид як той Абрум о Каценямер, що то сидить в коршмі на друге міс о. Я видів дурне гої, но дурне жид я йому не бачило, то перший жид на ціле сьвіт. Він, виєарась нах Америка. Н., що він там буде робити, коли там самі мудрі люди, там для него „кайн ґешефт". Америка то не для жидка з Галіції, там треба тяжко робити, а шахрувати, то там не дуже можна. Я йому кажу: „Фар вус вилс ду нах Амеріка фарен", чого ти потребуєш нах Америка їхати, ти там нічого не зробиш, іно збанкрутуєш. А він каже — галт піск ду мішіґіни, ду алте шікер — ех вайс шойн вус їх тун". Ну най буде і так, тай він знає, що він робить а я знаю, що він дурне, і буду з него сьміяти ся. Я видів, уже що не таке мудре як він поїхали до Америки й вернули назад з торбами.

Що я мавби їхати нах Америка, коли мені ту „ґанц

файн ех бін цуфріден", я ту цілком задоволений. Маю і корчми, і торгую з худоби, з яйці, молоко й всім і мені нівроку добре. Ай вай, щоби мої вороги такий рік мали, що як я прийшов ту до міста, то мав всего „а драйцен раниш" 13 ґульдени, ну а тепер могу з дідичем рівнятись. Ну, на все „мус ман аґрейсе кепеле габен", мусить чоловік з велику голови бути. Як я прийшов до міста й начав інтерес, то зараз стягнув мого брат, шваґер, вуйке й еще кілька жидки й ми зачали гандлювати, вони дали по 200 римських, а я нічого й ми заложили спілки. А той дурне Абрамко нарікає, що йому зле інтерес іде, що банкротує, бо не хотять пити горівки. Ну „вас гайст" не хотять пити, треба так зробити, щоби хотіли. У мене хлопи пють. Я й зборгую й ошахрую, ошахрую й зборгую, щоби інтерес ішов. Борг [illegible]ати, то добрий інтерес. Як хлоп випє, три кватирки й вже трохи пяний, то я йому рахує шість кватирки й таки зараз кажу — чуєте Іване, чи Гаврило, як він йому називаєсь — ви мені винні за шість кватирки, то він кричить які шість кватирки коли я випив тілько три. То я йому кажу — ну, три було, а три буде, то разом шість, ну, не правду говорю, а видите, Іване, який ви дурний, ви нічого не розумієте. А хлоп вже пяний й зачинає спати, то я його буджу й кричу — ви уже так упились, що аж спите, було тілько не пити, я вам казав — буде досить три кватирки, а ви, давай, та давай, й випили шість кватирки, а хлоп гадає, що випив такі шість кватирки, то я кажу йому — ну памятайте, щосьте винні за шість кватирки й викидаю його з корчми, а записую йому що випив шість кватирки.

Ну, я мушу якось шпікульовати, бо що буду мати, як не буду шахрувати, треба діти до хайдер посилати, Сурці перли куповати, нову корчму будовати, у дідича посесію наняти, ґрунт на ліцитації куповати, а з чого то взяти? як

не буду шахрувати, не буду нічого мати. Як хлоп, не буде мені віддати, то буду його процесувати, з хати його викидати, йому ґрунт його за горівку взяти — й суду панувати. — „Ман мус епис шмуцік зайн", чоловік мусить трохи нечистий бути, ну, але що робити, коли то вже така моя натура. Я люблю люди й вигоду зробити, як хто хоче двайцять римських пожичити, то я кажу — ну добре я пожичу, а що дістану. — Ну, а що хочеш жиде. А я кажу, дасте по жнивах 25 римських, дві курки, два ґарнци муки, й одно маленьке телятко, ну, таке найменьше. Як хлоп не віддає по жнивах, то кажу йому — ну чуєте, ви мені гроші не віддали. Коли я буду їх дістати. Як не віддасть зараз, то чекаю до других жнив й кажу йому — слухайте ґаздо, ви мені винні за два роки по 25 римських, 4 курки й корову, бо з того теле, що ви мали мені дати, то була би вже корова — то хлоп зачинає сваритись і каже в злости — ти паршивий жиде-шахраю, я тебе научу, я тобі тую паршиву голову розвалю — то я зараз кричу: гей люди, чуєте, будьте сьвідки, що той ґазда мене образило, я его буду в суд подати, що то розбій, чи що, за мою працю, еще мене ганьбити, й зачинаю кричати на цілу коршму, то зараз прибігає моє Сурця й мої власні „а зекс кляйнічке киндалес", й кричать: „тати-лейбуни вус іст міт ді" — що тебе хотять зробити й такий зробить ся крик і гамір якби кого різали, або як в божниці на судний день. То хлопа так закричило, що аж здуріє й каже — ну може бути що оно й так як кажеш, я не памятаю — й віддає мені тілько, що я хочу, бо боїть ся процесу. „Ест іст епис ґеферлих", оно есть трохи небезпечно, бо мене би за тоє до Іванової хати замкнули, але дурний хлоп не зрозуміє ся на тім й думає, що так мусить бути й я роблю як хочу.

Ай вай, хотя тепер зачинають бути кепські часи, хло-

пів бунтують молоді люди, що то учать ся тої „кадемики". То один такий „кадемик" приїхав до нас мені люди псути, говорить їм — ви не слухайте жида, не ходіть до коршми, не пийте горівки, а заложіть собі читальню, „а зольхе льезеферайн", — учіть ся щобисьте не були такі темні й жиду не давались шахрувати. Ну, що йому до того, що його то обходить, що він має мені псути інтерес, той паскудник, щоби йому вонтроба спухла — а ґаниф — на що хлопу читальню, як хлоп буде мудрий, то я не маю що робити й мусів бим утікати. Але я собі на то раджу — скликую свої хлопи що найбільше пють й кажу їм — що ви пускаєте в село якись заволоки щоби вас бунтували і на що вам читальни, хочете біду на свою голову, ви його більше не пустіть в село. Ви його не слухайте, слухайте мене, ходіть до мене, що вам з читальні, там не вільно пити, а в коршмі можете пити й упитись на смерть. (Як би надслухував). "Вус вильс ди любині" то мій Мойше мене кличе. То таке мудре дитини, он еще добре не говорить, а уже уміє рахувати. Жид як іно уродить ся, а уже рахує. То таке ладне дитини „Ґляйх, ех кім", таки зараз. Ну оставайте здорові, мушу іти, бо оно дуже неспокійне — я до вас ще колись прийду — „а ґіте юр"... (Відходить).

ЛИХА ЖІНКА.

Монольоґ

Івана Підгорбочного.

(На сцену входить трохи підпитий Іван Підгорбочний, та від часу до часу затачуючись, говорить):

Питаєтесь куме Сафатею, як я ся маю? Ой, йой! Бодай так мої вороги мались, як я ся маю! Так як то, що таке? Кажете, що таке? Агі, най тебе ту нещасте спіткає. А то вам куме Сафатею біда мене напиталась!... Питаєтесь що таке? Та от бачите з моєю старою не годен вже витримати! Ой, покарав мене Бог, покарав! Гей, гей, моцний Боже! Коби то чоловік знов був таке молодим, то був би ніколи не женив ся; по що, та на яку мару?! Але небіжка мама, все бувало кажуть до мене, — царство їм небесне:

— Та жени ся вже раз Іване. По що чужі пси по вечерницях маєш дразнити, та мають тобі лидки обгризати. От, кажуть, вже раз устаткуй ся. Я вже стара, не здужаю, та й нема кому рубахи випрати, та ложки страви зварити. Та най ще хоть невістку побачу перед смертию.

А небіщик мій тато також, царство їм небесне, от й до

нічого вже на старість не мішали ся. Та таки вже й не здужали. Та вже й я сам, бувало, думаю собі: що вже робити маю? От раз мати родила, та раз вженитись мушу. Таке вже призначене від Бога. Женитись, так женитись! Щоби так що, як оженитись! Тай таки, в зимні мясниці оженив ся. Ая, ніби таки з моєю жінкою Парашкою оженив ся! Ой, йой! Най то все лихо возьме! А том куме натрафив на жінку!... Коби був знав таке, то й довкола села оминав би її хату. А вже тепер, вважаєте куме Сафатею, й десятому заказав би женитись!...

І скажіть мені добрі люди, в чім я тут. провинив. ся. Ось послухайте: Було оно так: Пішов я орати в поле під овес. Орю, тай орю, а Парашки моєї жінки як нема, так нема з обідом! Та вже й з полудня, а її ще не видати! Ов!... думаю собі, а се що таке сталось! Приходжу до дому, та питаю: а ти сяка, така, кажу — ніби по добрім слові! То я працюю, працюю, а в животі гуркотить, а ти вилежуєш ся по цілім дневи?!... А обідати, чому не принесла? питаю. А она як зачне, то, кажу вам, від потопа сьвіта!...

— А ти — каже, за одну роботу візьмеш ся, а у мене в дома двайцять клопотів на голові.

Кудиркала, кудиркала, до самісенького вечера, тай каже: Ти старий, зістань дома на з[illegible], та попробуй, що то за смак бути ґаздинею дома; а [illegible] свою роботу зроблю в поли сама.

— Ай, яй, ай! Коби я був знав таке, то най би там баба вже й нічогісінько не робила дома, а най би вже хоть мені сьвятий спокій дала.

Зістав я на другий день, куме Сафатею, дома. На мою голову лишила Парашка всьо. І вибачте за слово, шаную чи вас чесних, той дененько сьвятий, то сонечко ясне, — й безрогу з поросятами й квочку з курятами, а тут знов ка-

зала масло робити, корові хопти принести, дитину колисати, та просо товчи на ступі! Ой, йой, йой! Як я тут собі поваджу?

Якось я посадив квочку до кошика на подвірю, попривязував курята, та най — думаю, не розлазять ся по грядках, а то стара так мені чуприну вискубає як вони росаду. Ага! тай же казала полотно білити на пастівнику!

Заколисав я, вважаєте куме Сафатею, малого, тай пішов під шопу товчи просо на ступі. Аж тут чую: крик! Такий вам крик кури підняли, що аж страх! Ов, а то що таке — думаю!

Вийшов я зпід шопи, — дивлю ся, а яструб вам забрав і квочку й курята! Кричав я й патиками кидав, але де там, тільки ви його виділи! Що йому зроблю; Поніс, та пропало, а ти, Івасю відповідай; бо стара не скаже, що яструб взяв, а таки, що я пропив квочку з курятами. А най тебе нещасте спіткає! — думаю собі, щож я тепер пічну, та що Парашка скаже? А ту, аж мороз на саму гадку про ню поза шкіру перейде. Приходжу я до хати, дитина кричить в колисці, свиня, вибачте за слово, шануючи вас чесних, тай ваші слухи, той дененько сьвятий та соненько ясне, сметану виляла, тай геть вам знівечила всьо, до чиста! А я став, заломив руки, й роби що хочеш! А, най тебе ту нещасте спіткає! Сто соть, ту твою мать, кажу, та що я тепер пічну бідний тай нещасливий?!...

Но то еще не конець. Якось я, вважаєте куме, виганяв, шануючи вас, чесних, ваші слухи, той доненько сьвятий, та соненько ясне, безрогу з поросятами. Якось ноги мені замотались, тай пошпотав ся я, й впав на лавку, та струтив горнець з кашою. Ая, таки той самий, що ви його виділи у нас, куме Сафатею. Та Парашка таки ще купила

його була у гончаря з Білого Каміня (або...). Но й пійшов: На кусники розлетів ся.

Ой коби я був знав таке, то най би вже стара сиділа дома й робила що хотіла. А то на біду, я собі зістав. І що я пічну тепер, бідний, нещасливий?! Гинь, без часу гинь! Головонькож ти моя бідна! — думаю собі, а, най тебе тут нещасть спіткає! Дивлюсь через вікно: а моя стара, ніби таки жінка Парашка, вже з поля іде й то просто до хати! Овв... ва!... Де я тут діюсь? Що я ту пічну, бідний, нещасливий?! А тут на біду, ще й не домагаю, бо трохи замогорочив ся! Буде війна, ов, буде!... А тут вже й ніяк з хати втікати! Дитина в колисці знов зачинає плакати. Я біжу, щоб якось забавити, дав порядного пляцка, так, що зараз втихло, аж вам посиніло Га!! га! га!... що я мав за клопіт через то?! Як ввійде стара, — тай до дитини зараз й дивить ся, а потім до мене — як зачне вам: — А ти сякий, такий — каже, а ти пянице! а ти ледащо! а ти дармоїде, та як ти мені хати допильнував?!... — Що тілько її слина на язик нанесе... Звичайно, як баба! Не треба вам й казати, самі знаете.

— А диви — каже, та оно аж посиніло від плачу!...

Я вже й нічого не кажу. Що буде то й буде!... Коби як мені з хати втечи, бо буде війна!... А тут на біду: ще стара станула собі коло порога... Ані мені сюди, ані мені туди!... Хоть під сиру землю ховай ся! Оввв!... буде буря — думаю!...

Ой, ой, — кажу, жіночко моя, Параню! Вже ти хоч,що роби, а я вже дома ніколи не зістану!...

— Та... як — каже, то ти все говориш, що я ніколи нічого дома не роблю, а ти от що сегодня наробив!... Та чого ти пянице пильнував? — каже! А квочка де? а сметану по що виляв?

Оввв!... та бо стара до коцюби бересь, а я вже зі страху мало зі шкіри не вискочу!... Ой, най вас Бог боронить з такою лихою жінкою, як моя!... Я вже й нічого не кажу, бо як дещо й скажу, то она за кацюбу, та до мене!

— А то за квочку, то каже, мені діти сусідські говорили, що яструб забрав квочку з курятами, а ти де був?! — Тай до мене: а маєш, а маєш, а то за курята, а то за дитину, а се за сметану.А гуси полотно подоптали а ти де був?! А, маєш! А то за се, а то за те!

— От ледви, вважаєте, вже з хати виліз, так мені боки зі..рала! Ой, йой, йой! Най тебе ту нещастє спіткає!... (Дотикає рукою плечі й стогне). **Як, бачте, луснула мене кацюбою по-крижах, ой! то, то, аж тріснуло щось в костях... Ой, ой!... Таки болить й тепер єще куме Сафатею. Ой, ой, ойой!... таки болить... Га! кажете смарувати оковитою?... Та, вже й не треба оковити, як стара кацюбою висмарувала.**

А може. Та хиба таки пійду до Іцка, бо вже й так до хати не годен буду показатись, хоть тиждень... Ой, покарав мене Бог, покарав бабою... А то, десятому тепер скажу, най ся не женить! А як покарає його біда такою лихою жінкою, як мене, так нехай хоть ніколи не мішає ся в жінчину роботу домашню, бо й зараз біда! А скажеш що за собою, що ти господар, голова дому й в хаті твоє право, то тобі боки коцюбою злата, тай конець! А як же!... От бувайте здорові, бо ще як стара почує, що скаржусь на ню, то готова знов війна бути!... Бо то бачте, куме Сафатею, таке бабяче право від давна, що все в хаті жінчин верх!... (Відходить трохи затачуючи ся).

Т. Г.

ЯРОСЛАВ МАРЧЕНКО.

Власна Хата.

ПРОЛЬОҐ.

Для виповненя програми при отворенню власних Народних Домів і Читалень.

ВЛАСНА ХАТА.

ОБРАЗ І.

Яскиня в пеклї, овіяна гнилим сопухом і рудим, поганим димом. Що кілька хвиль як вітер зривають ся зітханя і проклони, розвівають імлу і тодї видно стовпи з людських тїл, повикручуваних страшними болями, що підпирають тяжку, обвислу повалу. З повали звисають, як сталяктити, скаменїлі соплї з сліз і крови...

На право озеро, з лїнивою, гнилою водою, як смола. По ньому плавають дивоглядні цьвіти гріхів і раз-враз займають ся і гаснуть блудні огники душ...

На ліво вхід до печері, завалений червоною плитою. до нього ведуть огнисті знаки. Ніч...

Хвиля тиші а потім глухий гук — і з під землї вилазить потвора. на плечах царська багряниця, в одній руцї кнути а в другій людський череп. На голові гадючий віпець. Лице звернене до печері...

Хитаючись іде до брами і бє кнутом три рази.

Голос з печери:

А хто там?

Потвора:

Я,

Дух Ваньки Грозного, Петра
Великого, Єкатерини
Второї. Я, дух руїни,
Дух всїх гнобителїв Вкраїни
В одній особі.

Голос з печери:

Чом душа погана
Не відпічнеш в своїм плюгавім гробі,
Лишень товчеш ся ту, неначе пяна?

Потвора:

Нема мені спокою навіть в гробі,
Нема ніде й ніяк не може бути.
Бо чи на те я плів московські кнути
І чи на те гатив людьми болота,
Щоб тепер хахлацкая голота
Перед людьми себе давала чути,
Щоби її снилась воля?
Дідьчий тату!
Вони тій воли знов одну палату
Ставлять, як тії мурашки у лісї,
Або як птахи ліплять гнїзда в стрісї.
А всьо на горе моє і на муку!
Придумай батьку, яку хитру штуку,
Щоби я міг той нарід раз убити,
Немов змию. А то — я стану вити,
Як на припонї пес. Клянусь — зі мною
Як ніч, так день не мати-меш спокою.
Побуджу всїх чортів і всї чортиці
Всїх чарівниць прикличу від границї,
Нехай подивлять ся, нехай почують,
Як своїх вірних слуг дїдьки шанують.

Голос з печери:

Но! Но! Не так відважно сину,
Бо, гордих ту спихають на долину

В самий найгірший жар.

От краще послухай:

Як муравельник Азію порухай
Збуди Половця, Турка і Татара
Нехай на Русь ідуть, як чорна хмара.

Потвора:

Вже перейшли.

Голос з печери:

І що?

Потвора:

Нічо.

Впустили крови, чаду наробили,
Людий побили, Вкраїни не вбили.
На пожарищу на трупах і крові
Збіжа филюють на причуд чудові,
Так як на гною.

Голос з печери:

То йди до сусідів.

Пе[illegible]ори їх з людий в людоїдів.
В[illegible] в серце злість, зависть і злобу
А вирви розум і так як худобу
Жени мечем розпусти наживи
На плодотворні, українські ниви.

Потвора:

Ах батьку! Так вони зі сходу і з заходу
Точили з Руси кров , як з бочки воду.
З найкрасших квітів мід в свій улий брали,

З під серця кров живу пявками висисали.
А нині — глянь! Одні лежать в хоробі
А другим теж вертить хробак в утробі,
З надмірної їди і з крови перепою,
А нарід руський, по добі застою,
Не мов по немочи, недужий в ложу
Простує кости, ломить обгорожу
І з силою гірського водопаду
Летіти хоче в сьвіт.

Голос з печери:

То кинь му зраду!
Най маму діти забудуть, а брата
Брат відрече ся. Най син свого тата
Продасть за гріш марний. Най люди
Позбувшись чести і слави, як Юди
Ходять і сіють лихо.

Потвора:

Годі!
І сей кукіль я сіяв в огороді
Та він, на жаль, не заглушив ячменю,
Для зради мав я рублів повну жменю
Хрестів, ордерів, чинів, що не міра.
Для них змінялась народність і віра
І ідеали немов рукавиці
Скидались. Всьо то, виджу суть марниці
Супроти люду житевої сили,
Любови й віри в свій родинний край!

Голос з печери:

Га— Коли так, то гинь пропадай!

Потвора западає ся під землю. Сцена зміняє ся скоро.

ОБРАЗ II.

Улиця в місті. В глубині »Народний Дім« прибраний зеленю і квітами. з подувом вітру лопотять синьо-жовті хоругви. Над містом грають дзвони.

Перед домом товпа народу, ріжного віку і з всіляких верстов, в сьвяточних одягах і в сьвяточнім настрою. На порозі Голова стоїть і говорить голосно і різко:

Братя рідні! Ви від плуга,
Від пера і від престолу
Обніміть друг друга
Тіштесь, радуйтесь посполу!
Збуло ся діло велике,
Зависть, анї злі язики,
Анї злоба, анї крики
Не положать до могили.
Ми здвигли народню хату,
Не велику, не богату,
Але сьвітлу, але ясну,
Але рідну, але власну!
Не пора тепер тинятись
Під сусїдськими плотами
Не пора сил гайнувати
В чужих ґаздів наймитами.
Гей! В кого єсть добра воля,
Щирий замір і охота
Най держить ся свого плота,
Най пильнує свого поля,
Най іде до своєї хати,
Чи убогий, чи богатий,
Чи просьвічений, чи темний,
Чи пан, чи слуга наємний!

Будьмо всї, як братя рідні,
В волю вірою — свобідні!
Най тота мала сьвятиня,
Що її здвигли нинї
Стане образом, символом
Того храму, того дому,
Що його в грядучі днї
Побудуєм на скалї
Несокрушимій.

Один з селян:

Ми селяне
Хатї тій дамо основу,
Так сильну і так здорову,
Що на тисячу лїт стане.
Ми вже пробу перебули
В лихолїтю і крепацтві,
В пащинї і в »гайдамацтві«.
З усїх сторін нас громи били
Та не вбили і не вгнули!
Бо нема такої сили
І нема такої злости,
Щоб її мужицькі кости
Не двигнули!
Тож до дїла,
Лиш най буде праця сьміла,
Лиш берім ся всї нараз,
Поки сьвіта — поти час!

Ітелїґент:

А ми працї допильнуєм.
Всьо, що нам дала наука.

Людський промисел і штука
Щирем серцем подаруєм,
Щоб сьвятині тої мури,
Після прав архитектури
Сьвітової піднимались,
Щоб в аркади розвивались
Чим раз красше, чим раз висше
Чим раз ідеалу близше.

Одна з жінок:

А ми чи будем послідні,
України доньки рідні?
Чи не час нам від колиски,
Від постелі і від миски,
Свої очи повернути,
Там — де гук підземний чути?
Де піднесять ся руїни
Нові стіни України!
Тож ставаймо поруч брата,
Поруч мужа, поруч тата!
А хоть руки в нас не — дужі
Та за те ми не — байдужі,
Та за те у нас проворність
І огрядність і моторність.
А як хата завершить ся,
Ми її, так, як годить ся,
Гіллєм дубовим затичим,
Заквітчаєм, закосичим
Та затягнем пісню красну
Про зірницю сьвітлу, ясну,
Що піднялась з крови поля
А зоветь ся — людська воля.

Дітьом в колисках ми скажем,
Що не вмрем і не поляжем!

Товпа ворушиться ся і пропускає сїдо-голового пан-отця. Той звільна входить на сходи дому, клякає на послїдному і знимаючи очи в гору говорить:

Боже працї і любови,
Вічне жерело житя!
Бодрости дай нашій крови
І долий до серць огня,
Щоб пірвали ми окови,
Щоб діждались волї дня!
Ми не хочемо чужого,
Кривда — се не наш звичай,
Але любимо з цїлого
Серця свій родинний край!
Ми боронимо лиш свого
Тому — Боже помагай!

Встає і повертає ся до дому:

А ви, братя, того дому
В ніч і в днину бережіть,
Щоб ворог покрийому
Не втворив його воріт,
Від роздору того дому
І від зради бережіть!

Піднимає руку до присяги:

А тепер на память крови
І на память лютих мук
Присягнім, що у любови,
В єдности умів і рук
Не спічнемо аж окови

Соромні злетять нам з рук.

Нарід клякає і одноду́шно повтаряє помало і поважно, слово за словом.

Присягаєм — що — в любови —
В єдности — умів і рук —
Не — спічнемо — аж — окови
Соромні — злетять — нам — з рук!

Занавіса спадає звільна.

ТРАҐЕДІЯ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ

Точний опис польських звірств в Східній Галичині

Недавно повернув з України і Галичини делеґат канадійських Українців до Парижа п. Осип Меґас, який бачив на власні очи страшну нужду і терпіння нещасного українського населеня.

Все те п. Меґас зібрав у формі матеріялів, які Український Горожанський Комітет у Вінніпеґу, Канада, рішив видати двома осібними книжками в українській і анґлійській мовах.

Українське видане .. $1.00. — Анґлійське видане .. 50ц.

Кождий Українець повинен читати і мати у себе хоч би українське видане »ТРАҐЕДІЇ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ«, а для обзнакомленя анґлійського загалу кождий щирий патріот і кожде наше товариство повинно замовити для роздачі по кільканайцять примірників анґлійського виданя »ТРАҐЕДІЇ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.«

Обі сї книжки подають велике число фактів і описів про:

1. Нечувані, прямо потрясаючі звірства польського війська на галицькій Україні.
2. Арештованя, знущаня, терор над українським населенем Сх. Галичини;
3. Крадежі, грабежі, і реквізиції польських ГУНІВ-ТАТАР в Сх. Галичині;
4. Страшні описи розстрілювань вагітних жінок і сивоволосих старців, паленє домів з маленькими дітьми;
5. Варварські катованя українських полонених і інтернованих по таборах Домбя, Стшалкової, Берестъ Литовська, Пікулич, Бриґідок, де Поляки випровадили на другий світ понад 40,000 цвіту українського народа нарочним ширенем тифусу, червінки других пошестей, як також голодом.
6. Як виглядає в практиці мандаторське право дане Вільсоном, Лойд Джорджом і Клеменсом Польщі над Східною Галичиною?
7. Як виглядає тепер наше колись процвитаюче шкільництво в Галичині;
8. Оплаканий економічний і політичний стан Східної Галицької України.

Всї повнесті і много инших фактів є обширно подані в »ТРАҐЕДІЇ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ«.

Замовляйте книжку сейчас в

Ruska Knyharnia

850 MAIN ST. - WINNIPEG, MAN.